

Запорізький національний університет
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

*Українська Гельсінська група:
40 років героїзму*

Бібліографічний покажчик

Запоріжжя 2016

Українська Гельсінська група: 40 років героїзму: до 40-ї річниці створення Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінських угод : бібліогр. покажч. / уклад.: О. В. Левчук ; відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. – Запоріжжя : ЗНУ, 2016. – 23 с.

Укладач: О. В. Левчук

Відповідальна за випуск: Н. М. Чала

На виконання Указу Президента України «Про відзначення 40-ї річниці створення Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінських угод» від 4 квітня 2016 р. № 126/2016 та розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з відзначення 40-ї річниці створення Української Громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод» від 1 липня 2016 р. № 531-р наукова бібліотека ЗНУ підготувала бібліографічний покажчик, джерельну базу якого склали видання з фонду університетської книгозбірні, присвячені історії створення та діяльності Української Гельсінської групи. В окремих розділах покажчика представлена бібліографія до життя та громадянський подвиг засновників цієї організації.

До бібліографічного покажчика ввійшли книги, статті з періодичних видань, наукових збірників та автореферати дисертацій. Покажчик створено на базі систематичного каталогу та довідково-бібліографічної картотеки статей, а також електронного каталогу станом на 07.11.2016 р., місце зберігання джерел – фонди та електронні колекції наукової бібліотеки ЗНУ.

1. Про відзначення 40-ї річниці створення Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінських угод [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 4 квітня 2016 р. № 126/2016. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/1262016-19885>. - Назва з екрана.
2. Про затвердження плану заходів з відзначення 40-ї річниці створення Української Громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 липня 2016 р. № 531-р // Урядовий кур'єр. – 2016. – 13 серпня (№ 152). – С. 12.

Історія Української Гельсінської групи

3. Бекірова Г. Післяювілейна гіркота : [урочистий вечір на честь 30-річного ювілею Української Гельсінської групи] / Г. Бекірова // Критика. – 2007. – № 12. – С. 22-23.
4. Витяги із заключного слова на суді керівника УГС М. Руденка (1 липня 1977 р.) // Україна в ХХ столітті : збірник документів і матеріалів. – К., 2000. – С. 167-168.
5. Відкритий лист Л. Брежнєву від групи ув'язнених членів Української Гельсінської Спілки (вересень 1980 р.) // Україна в ХХ столітті : збірник документів і матеріалів. – К., 2000. – С. 172-175.
6. Грабчак К. Захист прав людини та українських етнічних цінностей у діяльності Української Гельсінської Групи / К. Грабчак // Молода нація. – 2006. – № 3 (40). – С. 17-25.
7. Гриненко Л. Лицарі Небесної фундації: до 30-річчя Української Гельсінської групи / Л. Гриненко // День. – 2006. – 14 листопада (№ 197). – С. 4.
8. Данилюк Ю. З. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст.) : монографія / Ю. З. Данилюк, О. Г. Бажан. – К. : Рідний край, 2000. – 616 с.
9. Дмитрук О. Вплив закордонних організацій на роль УГГ - УГС у процесі українського державотворення / О. Дмитрук // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Історія. – 2007. – Вип. 18. – С. 71-76. – Бібліогр.: с. 75.
10. Зінкевич О. У тридцять річницю Української Гельсінської Групи / О. Зінкевич // Український самвидав. – 2006. – № 4, жовтень. – С. 1-2.
11. Зінченко Ю. Український правозахисний рух. Біографічні портрети : [Українська Гельсінська група] / Ю. Зінченко // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / голова редкол. О. С. Онищенко. – К., 2008. – Вип. 22. – С. 311-326. – Бібліогр.: 4 назв.
12. Каганов Ю. О. Український Гельсінський рух на тлі опозиційної боротьби в країнах Центрально-Східної Європи (1976-1991 рр.) / Ю. О. Каганов // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету / редкол.: Ф. Г. Турченко (голов. ред.). – Запоріжжя, 2008. – Вип. XXIV : Соціальні та національні чинники революцій і реформ в Україні: проблеми взаємовпливів (до 90-річчя УНР): матеріали Міжнар. наук. конф. – С. 218-230. – Бібліогр. : с. 229-230.
13. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х років / Георгій Касьянов. – К. : Либідь, 1995. – 221 с.
14. Лук'яненко Л. Українська Гельсінська група: як це було? : (до 30-річчя заснування) / Л. Лук'яненко // Голос України. – 2006. – 8 листопада (№ 209). – С. 3.
15. Маринович М. Загальна Декларація прав людини – натхненниця Української Гельсінської Групи / М. Маринович // Права людини. – 2008. – № 34. – С. 3-4.
16. Обертас О. Українська Гельсінська Група: 30 років героїзму / О. Обертас // Молода нація. – 2006. – № 3 (40). – С. 5-16.

17. Пасховер О. Помилка «отсидента»: Демократія – найпопулярніша гра в дурня : [Українській гельсінській групі – 25 років] / О. Пасховер // Політика і культура. – 2001. – № 41. – С. 29-31.
18. Проблеми миру та безпеки в діяльності міжнародних організацій: до 40-річчя Гельсінського заключного акта : [матеріали круглого столу] // Зовнішні справи. – 2015. – № 10. – С. 10-13.
19. Псуй А. Всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах: [Гельсінський фонд з прав людини] / А. Псуй // Флот України. – 2010. – 26 червня (№ 50). – С. 5.
20. Руденко М. «Ми стали першою групою... яка виступила на повний голос» : [інтерв'ю з членом Гельсінської групи] / М. Руденко ; розм. Н. Загоруйко // Бахмутський шлях. – 2010. – № 1-2. – С. 55-56.
21. Рух опору в Україні : 1960 - 1990 = Resistance movement in Ukraine 1960-1990: an encyclopedia: second ed. : енциклопедичний довідник / редкол. : Осип Зінкевич (голов. ред.) та ін. – Вид. 2-е, доп. – К. : Смолоскип, 2012. – 896 с. : 64 іл.
22. Слесар В. 3 когорти шістдесятників: навечно в серці з Україною : (до 70-річчя від дня народження Миколи Вінграновського, Гуцала Є., 75-річчя Тютюнника Григора та 30-річчя утворення Гельсінської спілки) / В. Слесар // Вісник Книжкової палати. – 2007. – № 1. – С. 45-49.
23. Украинской Хельсинской группе 25 лет. // Персонал. – 2001. – № 11. – С. 29.
24. Українська Гельсінська група (УГГ) – Українська Громадська Група сприяння виконанню Гельсінських угод // Рух опору в Україні : 1960 - 1990 : енциклопедичний довідник / редкол.: Осип Зінкевич (голов. ред.) та ін. – К. : Смолоскип, 2012. – С. 744-749.
25. Українська Гельсінська група : документи і матеріали 1978-1982 / упоряд. Осип Зінкевич. – Торонто : Смолоскип, 1983. – 998 с. – (Бібліотека «Смолоскипа» ; ч. 43).
26. Українська Гельсінська Спілка (1988 - 1990 рр.) у світлинах і документах : фотоальбом / концепція і упоряд. О. Ткачука. – К. : Смолоскип, 2009. – 224 с.
27. Український правозахисний рух : документи й матеріали київської Української Громадської Групи Сприяння виконанню Гельсінських Угод / передм. Андрія Зваруна ; упоряд. Осип Зінкевич. – Торонто : Смолоскип, 1978. – 478 с. – (Бібліотека «Смолоскипа» ; ч. 29).
28. Уривалкін О. М. Україна в період загострення кризи радянської системи (1964-1985 рр.) : опозиційний рух / О. М. Уривалкін // Довідник з історії України. – К., 2009. – С. 781-784.
29. Хронологія діяльності УГС (1976-1982 рр.) // Україна в ХХ столітті : збірник документів і матеріалів. – К., 2000. – С. 168-172.
30. Чернявська-Набока І. УГС. 20 років потому: Українська Гельсінська спілка стала передтечею виникнення могутнього масового політичного руху в країні / Інна Чернявська-Набока // Сучасність. – 2008. – № 7-8. – С. 45-49.
31. Шевченко О. Правозахисна діяльність Гельсінського руху в Україні (середина 70-х - 80-ті роки ХХ ст.) / О. Шевченко // Вісник Академії правових наук України. – 2011. – № 4 (67). – С. 70-79.
32. Шевченко О. Українська Гельсінська Спілка: від Декларації принципів – до Декларації про державний суверенітет України / О. Шевченко // Декларація про державний суверенітет України : історія прийняття, документи, свідчення / відп. ред. Я. Я. Зайко. – Житомир, 2010. – С. 153-163.

Десятеро сміливих. Всі члени-засновники Української Гельсінської групи

Руденко Микола Данилович

Перший голова і засновник УГГ Микола Руденко. На його честь американський фантаст Артур Кларк назве одного з героїв "Космічної одисеї-2010". Після десяти років таборів і заслання письменник-фронтвик виїжджає до Німеччини, а звідти до США, у "перебудовному" 1988-му його позбавляють радянського громадянства. 1990 р. повертається в Україну, бере участь у громадсько-політичному житті. Лауреат Шевченківської премії з літератури. 2000 р. - нагороджений званням Герой України. Помер 1 квітня 2004 р. Похований у Києві на Байковому цвинтарі.

Твори М. Руденка у фондах наукової бібліотеки ЗНУ

33. Руденко М. «Ми стали першою групою... яка виступила на повний голос» : [інтерв'ю з членом Гельсінської групи] / М. Руденко ; розм. Н. Загоруйко // Бахмутський шлях. – 2010. – № 1-2. – С. 55-56.
34. Руденко М. «Я світ оцей люблю...» : поезія / М. Руденко // Березіль. – 2002. – № 9-10. – С. 21-28.
35. Руденко М. Антологія / М. Руденко // Українське слово : хрестоматія укр. літ. та літ. критики ХХ століття. : в 4 кн. – К., 2001. – Кн. 3. – С. 706-708.
36. Руденко М. Вірші / М. Руденко // Донбас. – 1995. – Спецвипуск : Оліфіренко Вадим. Уроки правди і добра : джерела літератури рідного краю. – С. 38-44.
37. Руденко М. Ворота пекла : п'єса на дві частини / М. Руденко // Дніпро. – 2010. – № 1. – С. 84-131.
38. Руденко М. Економічні монолози : нариси катастрофічної помилки / Микола Руденко. – Сучасність, 1978. – 200 с.
39. Руденко М. Енергія прогресу : (нариси з фізичної економії) / М. Руденко. – К. : Молодь, 1998. – 528 с.
40. Руденко М. За ґратами : поезії 1977-1978 / Микола Руденко. – Сучасність, 1980. – 222 с. – (Б-ка прологу і сучасності ; ч. 139).
41. Руденко М. Закохуюсь в зорі далекі... : поезія / М. Руденко // Дніпро. – 2002. – № 5-6. – С. 2-6.
42. Руденко М. Заповітне : поезії / М. Руденко // Дзвін. – 2003. – № 2. – С. 4-5.
43. Руденко М. На дні морському : трагедія / Микола Руденко. – Торонто : Смолоскип, 1981. – 74 с.
44. Руденко М. На шляху до Світової Монади / М. Руденко // Дніпро. – 2007. – № 1-2. – С. 82-85.
45. Руденко М. Орлова Балка : роман / Микола Руденко ; передм. Ігоря Качуровського. – Торонто : Смолоскип, 1982. – 454 с.
46. Руденко М. Поезії / М. Руденко // Поезія із-за ґрат : (друга половина ХХ ст.) : антологія / упоряд. Олена Голуб. – К., 2012. – С. 595-610.

47. Руденко М. Поезії / М. Руденко // Слово Просвіти. – 2013. – 10-16 січня (№ 2). – С. 8-9.
48. Руденко М. Прозріння : поезії. Поєми. Статті Петра Григоренка і Ігоря Качуровського / Микола Руденко. – Торонто : Смолоскип, 1978. – 366 с. – (Бібліотека Смолоскипа ; ч. 27).
49. Руденко М. Син Сонця – Фаєтон : науково-фантастичний роман / Микола Руденко. – К. : Ярославів Вал, 2009. – 240 с.
50. Руденко М. Сонцепоклонник : поезія / М. Руденко // Дніпро. – 2015. – № 10-12. – С. 156-157.
51. Руденко М. Три оповідання («Обпалений дубок», «Біла акація», «Самосуд») / М. Руденко // Дніпро. – 2008. – № 9-10. – С. 46-62.
52. Руденко М. У череві дракона : романи / Микола Руденко. – К. : Дніпро, 2007. – 584 с.
53. Руденко М. Хрест : поема : укр. і англ. мовами. / Микола Руденко ; передм. Івана Власенка. – К. : Смолоскип, 1996. – 62 с.
54. Руденко М. Шлях до хаосу (з приводу економічної реформи М. Горбачова) / Микола Руденко. – Детройт : Українські Вісті, 1988. – 77 с.
55. Руденко М. Я вільний = Історія хвороби (щоденник кандидата в шизофреніки) : поема / Микола Руденко. – Балтимор, Торонто : Смолоскип, 1977. – 23 с.
56. Руденко М. Д. Вибране : вірші та поеми (1936-2002) / Микола Данилович Руденко ; упоряд., передм. і післямова Л. М. Талалая. – К. : Дніпро, 2004. – 800 с. : фотопортр. – (Сер. «Бібліотека Шевченківського комітету»).
57. Руденко М. Д. Поезії / М. Д. Руденко. – К. : Дніпро, 1991. – 413 с.

Література про життя і творчість

58. Базилевський В. «Енергія духовної стріли» : Микола Руденко (1920-2004) / В. Базилевський // Слово Просвіти. – 2013. – 10-16 січня (№ 2). – С. 8-9.
59. Базилевський В. Ріка духовна : [про Руденка М.] / В. Базилевський // Кур'єр Кривбасу. – 2005. – № 193, грудень. – С. 146-157.
60. Бердник Г. Формула Сонця Миколи Руденко : [у 2004 р. помер поет і письменник, мудрий мислитель, щирий правозахисник Микола Руденко] / Громовидиця Бердник // Книжковий огляд. – 2004. – № 4. – С. 50-54.
61. Бондаренко О. В. Художня проза Миколи Руденка в літературному контексті шістдесятництва : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Ольга Василівна Бондаренко. – Донецьк, 2002. – 163 с.
62. Бондаренко О. В. Художня проза Миколи Руденка в літературному контексті шістдесятництва : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Ольга Василівна Бондаренко. – Запоріжжя, 2002. – 19 с.
63. Бондарук Л. У шану пам'яті Миколи Руденко / Л. Бондарук // Шлях перемоги. – 2005. – 20 квітня (№ 16). – С. 11.
64. Бровко О. Проблеми поезики історіософського циклу лірики М. Руденка / О. Бровко // Південний архів : філологічні науки : зб. наук. праць. – Херсон, 2003. – Вип. XXI. – С. 149-153. – Бібліогр.: с. 152-153.
65. Бровко О. О. Лірика Миколи Руденка. Проблеми поезики : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.01 / Олена Олександрівна Бровко. – Кіровоград, 2001. – 19 с.
66. Віват Г. І. Фундаментальні наукові концепції в поезії Миколи Руденка / Г. І. Віват // Держава та регіони. Сер. : Гуманітарні науки. – 2008. – № 1. – С. 4-8.
67. Власенко І. Життя за «формулою Бога»: (Микола Руденко) / І. Власенко // Київ. – 2006. – № 3. – С. 157-166.
68. Власенко І. Микола Руденко і його книга життя / І. Власенко // Дніпро. – 2007. – № 5-6. – С. 4-16.

69. Калашник В. Образ слова в ліриці Миколи Руденка / В. Калашник // Людина та образ у світі мови: вибрані статті : збірник. – Харків, 2011. – С. 275-276. – Бібліогр.: 4 назв.
70. Качуровський І. Лірика Миколи Руденка / Ігор Качуровський // Променисті силуети : лекції, доповіді, статті, есеї, розвідки / передм. М. Слабошпицького. – К., 2008. – С. 606-615. – (Бібліотека Шевченківського комітету).
71. Ковальова В. Образ ліричного героя в табірній поезії Миколи Руденка / В. Ковальова // Проблеми сучасного підручника середньої і вищої школи : зб. наук. праць / редкол.: І. Т. Паско та ін. – Донецьк, 2007. – Вип. 4. – С. 75-80.
72. Ксьондзик Н. Читаймо Руденка! / Н. Ксьондзик // Літературна Україна. – 2013. – 5 вересня (№ 34). – С. 1, 3.
73. Кудрявцев М. Г. Трагедія Миколи Руденка «На дні морському»: антитоталітарний дискурс / М. Г. Кудрявцев // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Сер. : Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – № 39. – С. 113-117. – Бібліогр.: с. 117.
74. Логвиненко Ю. Предтеча дня сьогоднішнього: національний і державницький масштаби творчості Миколи Руденка / Ю. Логвиненко // Мандрівець. – 2014. – № 5. – С. 59-62. – Бібліогр.: 7 назв.
75. Логвиненко Ю. Світовий політичний процес і українська наукова фантастика : (за романом Миколи Руденка «Ковчег Всесвіту») / Ю. Логвиненко // Мандрівець. – 2015. – № 4. – С. 59-63. – Бібліогр.: 9 назв.
76. Логвиненко Ю. Спогади Миколи Руденка «Найбільше диво – життя» у дискурсі української мемуаристики ХХ століття / Ю. Логвиненко // Мандрівець. – 2014. – № 4. – С. 40-43. – Бібліогр. : с. 43.
77. Логвиненко Ю. В. Альтернативне моделювання історії розвитку людства у творах українських фантастів : (за романом М. Руденка «Ковчег Всесвіту») [Електронний ресурс] / Ю. В. Логвиненко // Вісник Запорізького національного університету. Сер. : Філологічні науки / голов. ред. П. І. Білоусенко. – Запоріжжя, 2012. – № 3. – С. 151-157. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/filologichni/vest%20fil%203%202012/27.pdf>. – Бібліогр.: 10 назв. – Назва з екрана.
78. Логвиненко Ю. В. В'язнична лірика Миколи Руденка як відображення епохи / Ю. В. Логвиненко // Вісник Запорізького національного університету. Сер. : Філологічні науки / голов. ред. П. І. Білоусенко. – Запоріжжя, 2014. – № 1. – С. 60-67. – Бібліогр.: 3 назв.
79. Луків М. Подвижник і провидець : (Микола Данилович Руденко) / М. Луків // Дніпро. – 2010. – № 1. – С. 82-83.
80. Мартищенко Т. С. Інтегрований урок «Микола Руденко - поет, політик, борець, громадянин», 11 клас / Т. С. Мартищенко // Історія та правознавство. – 2009. – № 9. – С. 12-17.
81. Микола Руденко (1920-2004) // Поезія із-за ґрат : (друга половина ХХ ст.) : антологія / упоряд. Олена Голуб. – К., 2012. – С. 591-594.
82. Михайлюта О. Микола Руденко – провісник ідеї громадянського суспільства в Україні / О. Михайлюта // Журналіст України. – 2010. – № 11. – С. 23-26.
83. Михайлюта С. В. Публіцистика Миколи Руденка у сприйнятті генерала П. Григоренка / С. В. Михайлюта // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету / редкол.: Ф. Г. Турченко (голова). – Запоріжжя, 2010. – Вип. XXVIII. – С. 487-490.
84. Мойсеєва Г. Він мріяв про вільну Україну: [19 грудня виповнилося 90 років від дня народження засновника Української Гельсинської групи Миколи Руденка] / Г. Мойсеєва // Вісник Чорнобиля. – 2010. – 25 грудня (№ 52). – С. 6.

85. Неживий О. Земна місія Миколи Руденка: до 90-ліття від дня народження / О. Неживий // Слово Просвіти. – 2010. – 16-22 грудня (№ 50). – С. 6-7.
86. Неживий О. Луганець Микола Руденко – Герой України : до уроку позакласного читання «Українські письменники – лауреати Національної премії України імені Тараса Шевченка» / О. Неживий // Українська література в загальноосвітній школі. – 2013. – № 4. – С. 21-24. – Бібліогр.: с. 24.
87. Оліфіренко В. М. Д. Руденко (1920) / В. Оліфіренко // Донбас. – 1995. – Спецвипуск : Оліфіренко Вадим. Уроки правди і добра : джерела літератури рідного краю. – С. 35-37.
88. Пастух Б. Феномен екокритики в романі Миколи Руденка «Орлова балка» [Електронний ресурс] / Б. Пастух // Вісник Львівського університету. Сер. : Філологічна. – 2014. – Вип. 60 (2). – С. 347-352. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi44/vlnufil2014n60v2/43.pdf>. - Назва з екрана.
89. Райбедюк Г. Чуттєве й духовне начала в любовній ліриці Миколи Руденка / Г. Райбедюк // Бахмутський шлях. – 2011. – № 3-4. – С. 187-193.
90. Руденко Микола Данилович // Рух опору в Україні : 1960 - 1990 : енциклопедичний довідник / редкол.: Осип Зінкевич (голов. ред.) та ін. – К., 2012. – С. 620-623.
91. Руденко Р. «Мій чоловік мав би отримати Нобелівську премію» : дружина письменника і правозахисника Миколи Руденка – про «шпигунські ігри» КДБ, своє тюремне ув'язнення і пропозицію «купити» за хабар громадянство України / Р. Руденко // Україна молода. – 2011. – 20 грудня (№ 231). – С. 8-9.
92. Савченко С. С. По-справжньому вільний : до 90-річчя від дня народження М. Д. Руденка (1920-2004) / С. С. Савченко // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2010. – № 4. – С. 152-158. – Бібліогр.: с. 156-158.
93. Сиротенко В. Таборові мотиви у творчості поетів-донбасівців Василя Стуса, Миколи Руденка та Івана Світличного / В. Сиротенко // Дивослово. – 2015. – № 9. – С. 56-60. – Бібліогр.: с. 60.
94. Сиротенко В. П. Громадянсько-митецький дисидентський рух – опір офіційній системі : Микола Руденко (19.12.1920-1.04.2004) / В. П. Сиротенко, Р. Ф. Суровцева // Історія української літератури ХХ сторіччя та методика її викладання : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. рек. МОНМСУ. – К., 2012. – С. 149-152.
95. Сом М. Правдивий, актуальний – небезпечний : до 90-річчя від дня народження Героя України, славного поета і філософа Миколи Руденка / М. Сом // Літературна Україна. – 2010. – 23 грудня (№ 47). – С. 1, 3.
96. Талалай Л. Муза Миколи Руденка / Л. Талалай // Березіль. – 2003. – № 7-8. – С. 164-178.
97. Хвищук О. «Зорі чесної душі» : урок самостійного читання за поетичною творчістю Миколи Руденка, 11 клас / О. Хвищук // Українська література в загальноосвітній школі. – 2010. – № 6. – С. 38-40.
98. Цепкало Т. О. Міфологема землі у ліриці М. Руденка та М. Вінграновського [Електронний ресурс] / Т. О. Цепкало // Актуальні проблеми філології : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 8-9 листопада 2013 р.). – Херсон, 2013. – С. 18-22. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/fil/01nov2013/01nov2013.pdf>. – Бібліогр.: 7 назв. – Назва з екрана.
99. Черненко С. По той бік сонця : Фантастична новела : (світлої пам'яті Миколи Руденка) / Сусанна Черненко // Науковий світ. – 2011. – № 9-10. – С. 27-29.
100. Шевчук В. Архітектура Всесвіту за Миколою Руденком / В. Шевчук // Дніпро. – 2000. – № 11-12. – С. 81-85.
101. Шевчук В. Відкрити Миколу Руденка – економіста / В. Шевчук // Схід-East. – 2006. – № 6. – С. 3-6.

102.Шевчук В. Україні і світові ще належить відкрити Миколу Руденка - мислителя / В. Шевчук // Дніпро. – 2007. – № 1-2. – С. 86-98.

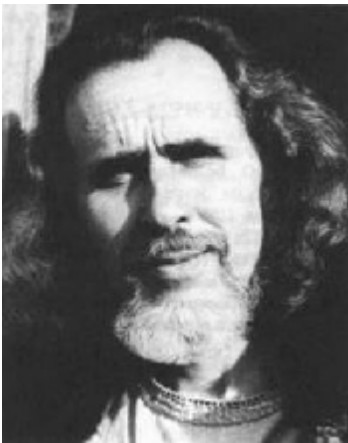
103.Шевчук В. О. Абсолютні блага і ринок: виміри достатності теоретичної економії : [земля як абсолютне благо в економіко-філософському доробку М. Руденка] / В. О. Шевчук // Економіка АПК. – 2009. – № 3. – С. 103-106.

104.Шевчук В. О. Життєвий шлях мислителя, письменника, правозахисника : до 90-річчя від дня народження Миколи Руденка : [внесок у розвиток економічної думки] / В. О. Шевчук // Економіка АПК. – 2011. – № 1. – С. 176-177.

105.Шпак В. Дорогою прозріння : [95 років з дня народження Миколи Руденка] / В. Шпак // Урядовий кур'єр. – 2015. – 12 грудня (№ 233). – С. 9.

106.Яновська Л. Його називають пророком: до 90-річчя від дня народження Миколи Руденка / Л. Яновська // Урядовий кур'єр. – 2010. – 18 грудня (№ 238). – С. 8.

Бердник Олесь Павлович

Письменник-фантаст Олесь Бердник. Учасник Другої світової війни, поранений. Політв'язень 1949-1955 і 1979-1984 рр. Автор багатьох документів УГГ. Помилуваний у березні 1984 р. Відтак у газеті "Літературна Україна" з'явилася заява Бердника, де було сказано, що Гельсінський рух – це справа рук спецслужб імперіалістичних держав, він висловив впевненість, що „М.Руденко і Л.Лук'яненко, котрі попали в ворожі тенета, відійшли б зі шляху антипатріотизму і добровільної самоеміграції, та заважає відсутність правдивої мужності". У 1989 р. обраний провідником гуманістичного об'єднання "Українська Духовна Республіка". Восени 1991 р. був висунутий (але не зареєстрований) кандидатом у Президенти України. Після звільнення вийшло біля 15 книг Бердника. Помер 18 березня 2003 р. у Києві, похований у с. Гребені

Кагарлицького р-ну Київської обл., під посаженою ним калиною.

Твори Олеся Бердника у фондах наукової бібліотеки ЗНУ

107.Бердник О. Покривало Ізиди : повість-легенда : для серед. і ст. шк. віку / Олесь Павлович Бердник. – К. : Веселка, 1988. – 160 с.

108.Бердник О. Альтернативна Еволюція : збірка / О. Бердник. – К. : Тріада-А, 2007. – 576 с. – (Всесвіт Олеся Бердника).

109.Бердник О. Блакитний коваль : поезії / Олесь Бердник ; передмова Григора Павлокімця. – Париж-Балтимор-Торонто : Смолоскип, 1975. – 88 с.

110.Бердник О. Вибрані твори / Олесь Бердник. – К. : Книга, 2007. – 352 с.

111.Бердник О. Вічне начало. Психоаналітична феєрія : трилогія. Книга перша : Питьма вогнища не розпалює... / Олесь Бердник. – К. : Схід - Захід, 2011. – 288 с. – (Всесвіт Олеся Бердника).

112.Бердник О. Вогнесміх : роман-феєрія / Олесь Бердник. – К. : Тріада- А, 2006. – 560 с. – (Всесвіт Олеся Бердника).

113.Бердник О. Воскресіння Люцифера: роман-феєрія / О. Бердник // Знання та праця. – 1990. – № 2. – С. 22-24; № 3. – С. 23-25; № 4. – С. 25-26; № 5. – С. 22-25.

- 114.Бердник О. Діти Безмежжя / Олесь Бердник. – К. : Тріада-А: Афон ВД, 2004. – 680 с.: порт. – (Всесвіт Олесь Бердника).
- 115.Бердник О. Заповіт / О. Бердник // Пунктир грядущого : (до 80-річчя Олесь Павловича Бердника) / під наук. ред. І. Грабара. - Житомир, 2006. - 40 с.
- 116.Бердник О. Звездный Корсар : роман-феерія / Олесь Бердник. – К. : Афон, 2005. – 352 с.
- 117.Бердник О. Золоті ворота : повісті / Олесь Бердник. – Париж-Балтимор-Торонто : Смолоскип, 1975. – 163 с.
- 118.Бердник О. Золоті ворота : поезія, публіцистика, інтерв'ю / Олесь Бердник. – К. : Смолоскип, 2008. – 416 с. – (Всесвіт Олесь Бердника).
- 119.Бердник О. Зоряний Корсар : повісті / Олесь Бердник. – Торонто : Добра книжка, 1981. – 264 с.
- 120.Бердник О. Зоряний Корсар / Олесь Бердник. – К. : Тріада-А: Афон ВД, 2004. – 572 с.: порт. – (Всесвіт Олесь Бердника).
- 121.Бердник О. Кажу Вам : священні знаки / Олесь Бердник. – К. ; Нью-Йорк : Вид-во М. Коць, 1989. – 224 с.
- 122.Бердник О. Космоандр: фантаст. повість / О. Бердник // Знання та праця. – 1987. – № 8. – С. 21-24; № 9. – С. 23-26; № 10. – С. 23-26; № 11. – С. 22-23.
- 123.Бердник О. Лабіринт Мінотавра: повісті / О. Бердник. – К. : Веселка, 1990. – 407 с.
- 124.Бердник О. Марсіанські «зайці»: науково-фантастичні оповідання / О. Бердник. – К. : Держ. вид-во дитяч. літ. УРСР, 1962. – 74 с.
- 125.Бердник О. Питьма вогнища не розпалює... Психоаналітична феєрія : наук.-фантаст. роман / О. Бердник. – К. : Укр. письменник, 1993. – 303 с.
- 126.Бердник О. Прометей : повість / Олесь Бердник ; ред. і упоряд. Андрій Гайдамаха. – Мюнхен : Українське видавництво, 1981. – 255 с.
- 127.Бердник О. Свята Україна : есеї і листи / Олесь Бердник ; упоряд. Б. Арей. – Балтимор ; Торонто : Смолоскип ім. В. Симоненка, 1980. – 117 с. – (Бібліотека «Смолоскипа». ; ч. 33).
- 128.Бердник О. Свята Україна : збірка есеїв і листів / Олесь Бердник ; упоряд. Богдан Арей. – Передрук самвидавних творів з України. – Торонто : Смолоскип, 1980. – 206 с.
- 129.Бердник О. Серце Всесвіту : збірка / Олесь Бердник. – К. : Тріада-А ; Афон ВД, 2004. – 736 с. – (Всесвіт Олесь Бердника).
- 130.Бердник О. Сини Світовида : пригодницька повість / О. Бердник. – К. : Рад. письменник, 1963. – 163 с.
- 131.Бердник О. Терновий вінець України (Росії минулій, сучасній, грядущій – відкрите послання) / О. Бердник // Сучасність. – 1985. – № 10. – С. 7.
- 132.Бердник О. Терновий вінець України / Олесь Бердник. – Лондон : Українська видавнича спілка, 1985. – 251 с.
- 133.Бердник О. Хто ти? : роман-симфонія / О. Бердник. – К. : Дніпро, 1987. – 518 с.
- 134.Бердник О. Чаша Амріті / Олесь Бердник. – К. : Тріада-А: Афон ВД, 2004. – 624 с.: порт. – (Всесвіт Олесь Бердника).

Література про життя і творчість

135. «Хочу знати, що ж таке наша спілка: синедріон для розправи чи братерство творців?»: Справа Олесь Бердника // Київ. – 2004. – № 1-2. – С. 141-148.
- 136.Бабійчук Т. Романи Олесь Бердника в репертуарі студентського театру-кіностудії / Т. Бабійчук // Українська мова і література в школі. – 2009. – № 3. – С. 56-59.

137. Бабійчук Т. Читацька конференція за романом «Зоряний Корсар» Олеся Бердника в педагогічному коледжі / Т. Бабійчук // Українська література в загальноосвітній школі. – 2013. – № 9. – С. 45-48.
138. Багряна А. Той, хто наважився стати вічним: [про Олеся Бердника – укр. письменника, автора фантастичних, історичних романів, дитячих творів] / А. Багряна // Народне слово. – 2004. – № 35. – С. 7.
139. Барський В. Поет духовної синтези : передмова до книги вибраних творів Олеся Бердника «Терновий вінець України» / В. Барський // Сучасність. – 1985. – № 10. – С. 13.
140. Бердник Олександр Павлович // Рух опору в Україні : 1960 - 1990 : енциклопедичний довідник / редкол.: Осип Зінкевич (голов. ред.) та ін. – К. : Смолоскип, 2012. – С. 80-83.
141. Бердник В. «Олесь сказав мені : ти достойно прожила моє життя. Тепер живи своє ...» : удова письменника і філософа Олеся Бердника – про щастя духовної спорідненості, силу справжнього почуття і містичний зв'язок зі своїм чоловіком / В. Бердник // Україна молода. – 2008. – 5 вересня (№ 165). – С. 20.
142. Бердник Г. «Всесвіт Олеся Бердника» повернувся до українського читача / Г. Бердник, Н. Логвіненко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2010. – № 12. – С. 28-29.
143. Бердник Г. «Філософське вчення Олеся Бердника актуальне, як ніколи» / Г. Бердник // Урядовий кур'єр. – 2011. – 5 березня (№ 42). – С. 14.
144. Бердник Г. Зоряний корсар української фантастики : [письменник - фантаст та громадський діяч Олександр Бердник (1926-2003)] / Громова Бердник // Книжковий огляд. – 2003. – № 11. – С. 86-89.
145. Бердник Г. Палітра фантастики : [про книжкову серію «Антологія сучасної фантастики» та «Зоряні читання Олеся Бердника»] / Г. Бердник // Книжковий огляд. – 2003. – № 12. – С. 85-86
146. Бердник М. І три корня срастуться любов'ю: wspomинання о моем отце – писателе Олеся Берднике / Мирослава Бердник // 2000. – 2006. – 13-19 января (№ 1-2). – С. F1, F4-F5.
147. Бердник-Сокоринська В. «Я була "сталкером-розвідником» : [інтерв'ю із вдовою Олеся Бердника] / В. Бердник-Сокоринська ; спілк. Роман Гривінський // День. – 2016. – 13-14 жовтня (№ 185-186). – С. 30-31.
148. Беляєв О. Співець зоряних світів: до 70-річчя з дня народження Олеся Бердника / О. Беляєв // Запорізька Січ. – 1997. – 26 грудня. – С. 7.
149. Білодід В. Пісня надземна: Олеся Берднику – 70 років / В. Білодід // Молодь України. – 1996. – 28 лист. – С. 3.
150. Бондаренко С. В'язень, який подолав тиранію: уперше його посадили в ГУЛАГ за... Івана Франка і Сталіна : (Олександр Бердник) / С. Бондаренко // Київські Відомості. – 2007. – 11-17 січня (№ 1-2). – С. 5.
151. Голубева І. В. Бердник Олександр Павлович / І. В. Голубева // Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, О. М. Романів та ін. – К., 2003. – Т. 2. – С. 472-473.
152. Горбач М. Фантастичні перегуки: Енде і Бердник / М. Горбач // Сучасність. – 1985. – № 3. – С. 120-121.
153. Гречаник І. П. Фантастична проза О. Бердника: особливості часопросторових концепцій : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Ірина Петрівна Гречаник. – Дніпропетровськ, 2010. – 20 с.
154. Гриньох І. Олександр Бердник: утопіст чи харизматик на обрії другого тисячоліття? / І. Гриньох // Сучасність. – 1980. – № 4. – С. 86-99.
155. Губко О. Невтоленна жага світових таємниць : Олександр Бердник як харизматична особистість / О. Губко // Дивослово. – 2002. – № 7. – С. 45-48.
156. Дзюба І. Олександр Бердник / І. Дзюба // З криниці літ : у 3 т. / І. М. Дзюба. – К., 2007. – Т. 3 : Літературні портрети. Дніпровський меридіан. Зі спогадів. – С. 649-668.

157. Доля Президента (Української Духовної Республіки) : [Олесь Бердник] // Дзеркало тижня. – 2012. – 7-13 квітня (№ 13). – С. 16.
158. Дяченко К. Валентина Бердник-Сокоринська: «У свята я одягаю Олесь Павловича в рошкішну сорочку, вишиту голубими нитками, вона йому так личить...» / К. Дяченко // Патріот України. – 2001. – № 32. – С. 4.
159. Жулова О. Вселення Олесь Бердника / О. Жулова // Суббота плюс. – 2005. – 7-17 апреля (№ 14). – С. 15.
160. Земнухов О. Всесвіт Олесь Бердника: [до 80-річчя від дня народження] / О. Земнухов, Л. Скотняченко // Українська література в загальноосвітній школі. – 2006. – № 12. – С. 37.
161. Качуровський І. Повість «Прометей» на тлі Бердникової творчості / Ігор Качуровський // Променисті силуети: лекції, доповіді, статті, есеї, розвідки / передм. М. Слабошпицького. – К., 2008. – С. 616-630. – (Бібліотека Шевченківського комітету).
162. Комісаренко К. Образ Прометея у фантастичній прозі Олесь Бердника / К. Комісаренко // Українська мова і література в школі. – 2010. – № 1. – С. 25-28. – Бібліогр.: с. 27-28.
163. Конотопець Н. Все життя шукати істину... : Олесеві Берднику – 70 / Н. Конотопець // Літературна Україна. – 1996. – 12 грудня. – С. 5.
164. Коробкова Т. Олесь Бердник, його рід і родина / Т. Коробкова // День. – 2012. – 20-21 квітня (№ 70-71). – С. 8.
165. Лінкевич Л. «Силою матерів тримається світ». урок за повістю Олесь Бердника «Мати» / Л. Лінкевич // Українська література в загальноосвітній школі. – 2008. – № 5. – С. 39-43.
166. Марценішко В. Публіцистика Олесь Бердника і В'ячеслава Чорновола 60-х - 70-х років: точки дотику / В. Марценішко, Ю. Волинець // Молода нація. – 2006. – № 3 (40). – С. 171-183. – Бібліогр.: с. 183.
167. Марченко-Пошивайло Т. Блакитний коваль України: минуло 75 років від дня народження відомого українського мислителя, письменника, митця і громадського діяча Олесь Бердника / Т. Марченко-Пошивайло // Українська культура. – 2002. – № 8. – С. 22-23.
168. Метельова Т. Світотворче слово Олесь Бердника / Т. Метельова // Сучасність. – 2005. – № 3. – С. 125-133.
169. Олесь Бердник (1927-2003) // Поезія із-за ґрат : (друга половина ХХ ст.) : антологія / упоряд. Олена Голуб. – К., 2012. – С. 77-80.
170. Олійник С. Інтелектуальний роман Олесь Бердника «Вогнесміх» в інтертекстуальному полі міфології / С. Олійник // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. : Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. – 2008. – Вип. 19. – С. 18-20. – Бібліогр.: 13 назв.
171. Олійник С. М. Інтертекстуальні та жанрово-стильові параметри фантастики Олесь Бердника : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Світлана Миколаївна Олійник. – К., 2009. – 20 с.
172. Пунктир грядущого : (до 80-річчя Олесь Павловича Бердника) / під наук. ред. І. Грабара. – Житомир, 2006. – 40 с.
173. Рингіс А. Заповіти президента Світонії: прогнози філософа і письменника Олесь Бердника продовжують виконуватися / А. Рингіс // Київські Відомості. – 2008. – 24-30 жовтня (№ 43). – С. 12.
174. Сокоринська В. Всесвіт Олесь Бердника / В. Сокоринська // Літературна Україна. – 2004. – № 40. – С. 6.
175. Сокоринська В. Всесвіт Олесь Бердника : [про 8-томне зібрання творів відомого українського письменника-фантаста] / В. Сокоринська // Книжковий огляд. – 2004. – № 11-12. – С. 92-93.
176. Сокоринська В. Словом створено світ : [про Олесь Бердника] / В. Сокоринська // Літературна Україна. – 2005. – 31 березня (№ 12). – С. 7.

177. Солодущенко О. Олесь Бердник – громадський діяч, письменник і художник / О. Солодущенко // Дивослово. – 2002. – № 3. – С. 70-71.

178. Хороб С. С. Фантастика як утопія: творчість Олесь Бердника (на матеріалі повісті «Серце Всесвіту») / С. С. Хороб // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Сер. : Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – № 39. – С. 247-253. – Бібліогр.: с. 253.

179. Чернова І. Фантастична умовність у прозі О. Бердника / І. Чернова // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: матеріали Всеукр. наук. конф., 14-16 травня 2007 р., м. Ужгород / відп. ред. І. В. Сабадош. – Ужгород, 2007. – Вип. 11. – С. 181-186. – Бібліогр.: 10 назв.

180. Ясень М. Вірю, стрепенеться Україна...: його звинувачували то в націоналізмі, то в космополітизмі, але Зоряний Корсар стояв на своєму : (Олесь Бердник) / М. Ясень // Україна. – 2004. – № 10. – С. 49-52.

Григоренко Петро Григорович

Генерал Петро Григоренко. Член-засновник Московської та Української Гельсінських груп. Народився в селянській сім'ї. Працював слюсарем, зчіплювачем вагонів, кочегаром, машиністом паровоза. Був активістом комсомольського руху. Один з організаторів комсомольського осередку у своєму селі (1922), делегат з'їзду (1930) і член ЦК Комсомолу України (1929-1931). У 1927 вступив у Комуністичну партію. У 1929 закінчив робітфак, вчився на інженерно-будівельному факультеті Технологічного інституту в Харкові (1929-1931). З 1931 – фаховий військовий. Закінчив Військово-інженерну академію ім. Куйбишева, у 1934-1937 служив на командних посадах у Білоруському військовому окрузі, потім був слухачем академії Генерального штабу. У 1939-1943 служив на Далекому Сході, учасник боїв на р. Халхин-Гол (1939). У 1944-1945 – на фронтах Великої Вітчизняної війни, двічі поранений. Закінчив війну в званні полковника на посаді начальника штабу дивізії. Нагороджений орденом Леніна, двома орденами Червоного Прапора, орденом Червоної Зірки, орденом Вітчизняної війни і шістьма медалями. У грудні 1945 – вересні 1961 – на викладацькій і науковій роботі у Військовій академії ім. М.В.Фрунзе. Кандидат військових наук (1948), автор 83 робіт із військової історії, теорії і кібернетики. З 1959 – начальник кафедри оперативно-тактичної підготовки, генерал-майор. У серпні 1961 захистив докторську дисертацію. Восени 1963-го, знаходячись у відпустці в Москві, організував підпільну «Спілку боротьби за відродження ленінізму». 1964 р. був затриманий органами КГБ і поміщений у внутрішню в'язницю КГБ. На першому допиті він відхилив пропозицію голови КГБ В. Семичастного «покаятися», щоб уникнути арешту і суду, після чого був направлений на судово-психіатричну експертизу в Інститут ім. Сербського. Експертиза визнала його неосудним (19.04.1964) із діагнозом: «Паранойальний розвиток особистості, що виник в особистості з психопатичними рисами характеру». Ухвалою Військової колегії Верховного Суду СРСР був направлений на примусове лікування в Ленінградську спеціальну психіатричну лікарню. Відтак був розжалуваний у рядові. Дізнавшись про проблему репресованих за Сталіна народів, активно включився в боротьбу кримських татар за повернення на історичну батьківщину, вважається національним героєм кримських татар. У 1970 і 1973-1974 рр. знову підданий примусовому лікуванню у

специпсихлікарні. З виступу на захист Григоренка почалася регулярна правозахисна активність академіка Андрія Сахарова. У самвидаві була поширена анонімна «Психіатрична заочна експертиза у справі Григоренка», відповідальність за неї згодом узяв на себе київський лікар Семен Глузман. У листопаді 1977 одержав дозвіл на піврічну поїздку у США для лікування. Під час перебування у США не робив політичних заяв, проте Указом Президії Верховної Ради СРСР від 13 лютого 1978 р. був позбавлений радянського громадянства «за дії, що ганьблять звання громадянина СРСР». Дізнавшись про це, дав у Нью-Йорку прес-конференцію, де сказав, що це – найсумніший день у його житті: «Мене позбавили права померти на Батьківщині». У США в 1978 р. був на його прохання підданий психіатричній експертизі, її висновок гласив, що ознак психічного захворювання в Григоренка не виявлено: «Всі риси його особистості радянськими діагностами були деформовані. Там, де вони знаходили нав'язливі ідеї, ми побачили стійкість. Де вони бачили марення – ми виявили здоровий глузд. Де вони вбачали нерозсудливість – ми знайшли ясну послідовність. І там, де вони діагностували патологію, – ми зустріли щиросердечне здоров'я». В еміграції остаточно відмовився від комуністичних поглядів, став членом української общини у США, православним віруючим. Похований на українському цвинтарі Баундбрук, (штат Нью-Джерсі, США) біля Нью-Йорку. Указом Президента Російської Федерації в 1993 посмертно відновлений у званні генерал-майора. Його ім'ям названий проспект у Києві і декілька вулиць у Криму.

181. 100-річчя з дня народження генерала Петра Григоренка // Права людини. – 2007. – № 28 (464). – С. 7-10.

182. Бекірова Г. Хоробре серце генерала : сьогодні виповнюється 100 років від дня народження відомого правозахисника Петра Григоренка / Г. Бекірова // Україна молода. – 2007. – 16 жовтня (№ 189). – С. 10.

183. Бондаренко С. Генерал свободи : (Петро Григоренко) / С. Бондаренко // Київські Відомості. – 2007. – 16-22 листопада (№ 46). – С. 5.

184. Генерал Петро Григоренко : спогади, статті, матеріали / упоряд. О. Обертас. – К. : Смолоскип, 2008. – 832 с.

185. Григоренко Петро Григорович // Рух опору в Україні : 1960 - 1990 : енциклопедичний довідник / редкол.: Осип Зінкевич (голов. ред.) та ін. – К. : Смолоскип, 2012. – С. 187-191.

186. Григоренко А. «Бездіяльність означала б зраду національних інтересів» : [про книгу «Человек, который не мог молчать», присвячену спогадам про Петра Григоренка, генерал-майора, засновника Української Гельсинської групи] / Андрій Григоренко ; спілк. Роман Гривінський // День. – 2015. – 24 вересня (№ 173). – С. 5.

187. Григоренко А. Уроки Петра Григоренка : [відомий український правозахисник] / Андрій Григоренко // День. – 2014. – 21 жовтня (№ 196). – С. 10.

188. Григоренко П. Приховування історичної правди. Наші будні. До питання державної незалежності і взаємин між народами СРСР / П. Григоренко ; за заг. ред. Л. Івшиної. – Вид. 2-е. – К. : Українська прес-група, 2013. – 112 с. – (Бібліотека газети «День»; Бронейна публіцистика. Україна Incognita).

189. Зубарев Д. Петро Григоренко – в'язень сумління : до 100-річчя від дня народження / Д. Зубарев, Г. Кузовкін // Урядовий кур'єр. – 2007. – 19 жовтня (№ 192). – С. 12.

190. Коротенко А. І. Григоренко Петро Григорович / А. І. Коротенко, Г. П. Герасимова // Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. - К., 2006. – Т. 6 : (Го-Гю). – С. 428.

191. Михайлюта С. В. Публіцистика Миколи Руденка у сприйнятті генерала П. Григоренка / С. В. Михайлюта // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету / редкол.: Ф. Г. Турченко (голова). – Запоріжжя, 2010. – Вип. XXVIII. – С. 487-490.
192. Музиченко Я. Генерал дисидентів : справа Петра Григоренка, ініціатора широкого правозахисного руху в імперії зла, залишається актуальною / Я. Музиченко // Україна молода. – 2012. – 29 лютого (№ 32). – С. 9.
193. Музиченко Я. Григоренко буде нашим ?: [генерал Петро Григоренко] / Я. Музиченко // Україна молода. – 2008. – 19 червня (№ 112). – С. 9.
194. Петраш С. Український правозахисний рух у постатях: Петро Григоренко і Василь Стус: [бінарний інтегрований урок в 11 класі] / С. Петраш, Л. Бедрик // Дивослово. – 2008. – № 1. – С. 59-64.
195. Петро Григоренко 1907-1987. Військовий і громадсько-політичний діяч, правозахисник // Золота книга української еліти : Інформаційно-іміджевий альманах у 6 т. – К., 2001. – Т. 1. – С. 464-465.
196. Романовичев Л. Генерал Григоренко / Л. Романовичев // Запорозька Січ (Перекур). – 2007. – 20 вересня (№ 182-184). – С. 7.
197. Снюдюков І. Порив до правди : генерал Петро Григоренко: вагомість морального вибору / Ігор Снюдюков // День. – 2014. – 5-6 вересня (№ 164). – С. 8.
198. Старинок А. Нет пророка в своем отечестве: (П. Григоренко) / А. Старинок // Суббота плюс. – 2007. – 25 октября (№ 43). – С. 67.
199. Шаповал Ю. Нестандартний генерал : до 100-річчя від дня народження Петра Григоренка / Ю. Шаповал // День. – 2007. – 13 жовтня (№ 175). – С. 7.
200. Шевченко В. І. Лицар без страху і докору. Григоренко Петро Григорович / В. І. Шевченко // Реабілітовані історією. Запорізька область. – Запоріжжя, 2004. – Кн. 1. – С. 195-201.
201. Шпак В. Петра Григоренка психушкою не залякали: боротьба за відновлення законних прав кримськотатарського народу не була і не буде чужою для українців / В. Шпак // Урядовий кур'єр. – 2014. – 20 травня (№ 88). – С. 7.
202. Шпак В. Шлях до правди : [генерал Петро Григоренко] / В. Шпак // Урядовий кур'єр. – 2008. – 17 травня (№ 89). – С. 9.

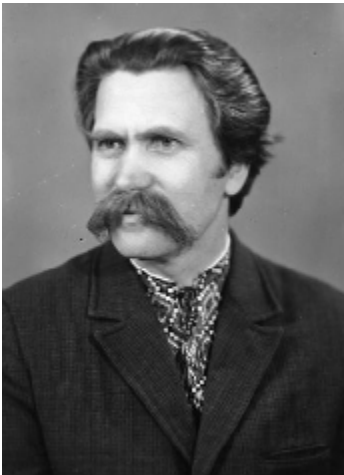
Кандиба Іван Олексійович

Юрист Іван Кандиба. Співзасновник Української робітничо-селянської спілки, за що 1961 р. засуджений до 15 років таборів. Щойно по виходу на волю вступає до УГГ. Політв'язень 1981-1988 рр. У 1990 створив Всеукраїнське політичне об'єднання "Державна Самостійність України". Засновник і редактор партійної газети "Нескорена нація". Очолював партію "Організація Українських націоналістів в Україні". Помер 8 листопада 2002 р. у Львові, похований на Личаківському цвинтарі.

203. Зайцев Ю. Д. Кандиба Іван Олексійович / Ю. Д. Зайцев // Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський та ін. – К., 2012. – Т. 12 : Кал - Київ. – С. 96-97.
204. Кандиба Іван Олексійович // Рух опору в Україні : 1960 - 1990 : енциклопедичний довідник / редкол. : Осип Зінкевич (голов. ред.) та ін. – К., 2012. – С. 311-313.

Лук'яненко Левко Григорович

Юрист Левко Лук'яненко. Співзасновник Української робітничо-селянської спілки, за що 1961 р. засуджений до смертної кари, пізніше заміненої на 15 років таборів. 1976 р. вступає в УГГ. Засуджений 1977 р. до 10 років таборів і 5 – заслання. У березні 1988-го заочно обраний головою відновленої УГГ, яка з 7 липня т.р. діє як Українська Гельсінкська Спілка (УГС). На початку 1989 повертається в Україну. У квітні 1990 на установчому з'їзді УГС обраний головою створеної на її базі Української республіканської партії. У березні 90-го обраний депутатом ВР України. Автор Акту про незалежність України від 24.08.1991 р., балотувався на посаду Президента України. У 1992-1993 рр. – посол України в Канаді. Герой України. Проживає в селі Хотів під Кисвом.

Твори Л. Лук'яненка у фондах наукової бібліотеки

205. Лук'яненко Л. Де добрий шлях? / Левко Лук'яненко. – К., 1994. – 64 с.
206. Лук'яненко Л. Г. Вірую в Бога і в Україну / Л. Г. Лук'яненко. – К. : Пам'ятки України, 1991. – 320 с. – (Бібліотека журналу «Пам'ятки України» ; Сер. 1 : Українське відродження: історія і сучасність Кн. 12.).
207. Лук'яненко Л. «В 1990-ті роки замість відродження ми отримали приватизацію України бандитами» / Левко Лук'яненко ; спілк. Іван Капсамун // «Котел», або Справа без терміну давності / за заг. ред. Л. Івшиної. – К., 2015. – С. 13-21. – (Бібліотека газети «День»; Новітня історія для «чайників». Україна Incognita).
208. Лук'яненко Л. «Наразі є дві небезпеки – Москва й олігархія» : 25 років тому було ухвалено Декларацію про державний суверенітет України. Левко Лук'яненко – про ті історичні події й сьогоденний стан країни / Л. Лук'яненко // День. – 2015. – 16 липня (№ 124). – С. 4.
209. Лук'яненко Л. «Не продавати честь і гідність!» : / Л. Лук'яненко ; спілк. П. Антоненко // Слово Просвіти. – 2011. – 24-30 березня (№ 12). – С. 5.
210. Лук'яненко Л. «Сьогоднішні події – продовження боротьби» : [спогади про події у Верховній Раді напередодні проголошення Незалежності в 1991 р.] / Левко Лук'яненко ; зап. Юліана Шевчук // Голос України. – 2016. – 23 серпня (№ 159). – С. 4-5.
211. Лук'яненко Л. «У рабів нюх на зиск, а ми захищаємо свою державу» / Левко Лук'яненко ; спілк. Ірина Ігдал // Голос України. – 2015. – 30 травня (№ 95). – С. 12.
212. Лук'яненко Л. Акт про незалежність України: події 19-24 серпня 1991 року / Левко Лук'яненко // Кур'єр Кривбасу. – 1998. – № 1(93-94). – С. 3-10.
213. Лук'яненко Л. Глобалізація : [державотворення і безпека української нації] / Левко Лук'яненко // Освіта і управління. – 2004. – Т. 7, № 1. – С. 7-16.

214. Лук'яненко Л. Голодомор як засіб винищення українського народу / Л. Лук'яненко // Музеї України. – 2005. – № 6. – С. 12-13.
215. Лук'яненко Л. До 60-річчя події 11 липня 1943 року / Л. Лук'яненко // Бахмутський шлях. – 2003. – №3-4. – С.110-115.
216. Лук'яненко Л. До історії Декларації про державний суверенітет України / Левко Лук'яненко // Декларація про державний суверенітет України : історія прийняття, документи, свідчення / відп. ред. Я.Я. Зайко. – Житомир, 2010. – С. 776-780.
217. Лук'яненко Л. Історичний контекст 70-80-х років ХХ сторіччя в аспекті міжнародної співпраці в боротьбі за свободу / Л. Лук'яненко // Здобуття незалежності України 1991. Історія проголошення, документи, свідчення : у 2 т. / ред. рада : Асоц. народ. деп. України О. Барабаш (голова) та ін. – Житомир, 2011. – Т. 2. – С. 300-311.
218. Лук'яненко Л. Коли спекаємося московства / Л. Лук'яненко // Літературна Україна. – 2015. – 15 жовтня (№ 39). – С. 4.
219. Лук'яненко Л. Маршал Жуков і українці у Другій світовій війні / Левко Лук'яненко. – 4-те вид. – К. : Нора-Друк, 2005. – 48 с.
220. Лук'яненко Л. Маршал Жуков і українці : відповідь генералові Іщенко / Левко Лук'яненко. – К. : Козаки, 2002. – 48 с.
221. Лук'яненко Л. На грані двох епох : проголошення незалежності України / Л. Лук'яненко // Літературна Україна. – 2011. – 25 серпня (№ 32). – С. 4-5.
222. Лук'яненко Л. Незнищенність / Левко Лук'яненко. – Вид. 3-тє доп. – К. : МАУП, 2007. – 120 с.
223. Лук'яненко Л. Нюрнберг – 2 / Левко Лук'яненко. – К. : НОРА-ПРІНТ, 2001. – 114 с.
224. Лук'яненко Л. Сповідь у камері смертника / Левко Лук'яненко. – 2-ге вид., доп. – К : Нора-Друк, 2005. – 136 с.
225. Лук'яненко Л. Сповідь у камері смертників / Левко Лук'яненко. – К, 1991. – 125 с.
226. Лук'яненко Л. Україна на переломі : до 18-ї річниці незалежності України / Левко Лук'яненко // Економічний часопис – ХХІ. – 2009. – № 5-6. – С. 3-5.
227. Лук'яненко Л. Українська раса / Л. Лук'яненко // Сварог. – 2010. – Вип. 22. – С. 38-39.
228. Лук'яненко Л. Чим соціалісти небезпечні / Л. Лук'яненко // Шлях перемоги. – 2005. – 16 лютого (№ 7). – С.9.
229. Лук'яненко Л. Г. Народження нової ери : збірник статей / Левко Григорович Лук'яненко. – К. : Нора-Друк, 2007. – 292 с.
230. Лук'яненко Л. Г. Національна ідея і національна воля / Левко Григорович Лук'яненко. – К., 2006. – 288 с.
231. Лук'яненко Л. Г. Національна ідея і національна воля / Левко Григорович Лук'яненко. – К., 2008. – 192 с.
232. Лук'яненко Л. Г. Не дам загинуть Україні! / Левко Григорович Лук'яненко. – К. : Софія, 1994. – 512 с.
233. Лук'яненко Л. Комуністи голосували за Декларацію... : роздуми к 14-летию Незалежності України / Л. Лук'яненко ; подгот. інтерв'ю В. Бондарь // Персонал. – 2005. – № 8. – С. 3-10.

Матеріали до біографії

234. Гайовий Г. Сповідь перед нащадками : [роздуми над книгою Левка Лук'яненка «3 часів неволі»] / Г. Гайовий // Вітчизна. – 2006. – №11- 12. – С. 132-138.
235. Кир'ян Н. Виховувати почуття відповідальності за долю нації : [академік Левко Григорович Лук'яненко про сучасну політичну ситуацію та її причини] / Н. Кир'ян // Слово Просвіти. – 2009. – 19-25 листоп. (№ 46). – С. 5.

236. Лук'яненко Левко Григорович // Рух опору в Україні : 1960 - 1990 : енциклопедичний довідник / редкол.: Осип Зінкевич (голов. ред.) та ін. – К. : Смолоскип, 2012. – С. 430-434.
237. Сиротенко В. П. Громадянсько-митецький дисидентський рух – опір офіційній системі : Левко Лук'яненко (нар. 25.08.1928) / В. П. Сиротенко, Р. Ф. Суровцева // Історія української літератури ХХ сторіччя та методика її викладання : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. рек. МОНМСУ. – К., 2012. – С. 144-145.
238. Цвід А. Зберегти національне обличчя : роздуми над публіцистикою Левка Лук'яненка / А. Цвід // Слово Просвіти. – 2016. – 28 січня - 3 лютого (№ 4). – С. 13.
239. Ярошенко Г. 25 років у тюрмах і таборах та ще п'ять років у засланні – таку ціну заплатив Левко Лук'яненко за бажання жити в незалежній Україні / Г. Ярошенко // Дзеркало тижня. – 2010. – 21-27 серпня (№ 30). – С. 11.

Маринович Мирослав Франкович

Інженер Мирослав Маринович. Був заарештований за членство в УГГ у 1977 р. Отримав за вироком 7 років ув'язнення та 5 – заслання. Повернувся в Україну в березні 1987 р. Улаштувався оператором нафтопереробного заводу в Дрогобичі. 1990 р. почав працювати кореспондентом місцевої газети "Галицька зоря". Засновник "Міжнародної амністії" в Україні. Один із найавторитетніших релігійних публіцистів, релігієзнавців України. Віце-президент Українського Католицького Університету. Автор 6 томів «Вибраного». Мешкає у Львові.

Твори М. Мариновича у фондах наукової бібліотеки

240. Маринович М. Возвращаясь к правам человека / М. Маринович // Социально-психологические и медицинские аспекты жестокости. – 2002. – № 1. – С. 49-61.
241. Маринович М. Мирослав Маринович: «Переможними нас робить не зброя, а сила духу» / М. Маринович // Українська літературна газета. – 2015. – 3 липня (№ 13). – С. 3.
242. Маринович М. Про свободу й право / М. Маринович // День. – 2008. – 10 грудня (№ 225). – С. 1-4.
243. Маринович М. Україна на полях Святого Письма: проза, вірші, есе, публіцистика, листи / М. Маринович. – Дрогобич, 1991. – 107 с.
244. Маринович М. Українська ідея на межі епох / М. Маринович // Мандрівець. – 2004. – № 5. – С.3-8.
245. Маринович М. Українські національні цінності в умовах глобалізації : (тези виступу) / М. Маринович // Педагогічна думка. – 2008. – № 4. – С. 19-23.
246. Маринович М. Я вірю в ідею захисту людської гідності в різних формах, різними способами: [інтерв'ю] / М. Маринович; розмову вів А. Павлишин // "І". Незалежний культурологічний часопис. – 2001. – № 21. – С. 176-190.

- 247.Маринович М. Україна: дорога через пустелю : збірник статей / Мирослав Маринович. – Харків : ФОЛІО, 1993. – 192 с.
- 248.Маринович М. Розмови під зимовим місяцем : [інтерв'ю] / спілк. Світлана Філонова // Дзеркало тижня. – 2009. – 22-28серпня (№ 31). – С. 10.
- 249.Маринович Мирослав Франкович // Рух опору в Україні : 1960 - 1990 : енциклопедичний довідник / редкол.: Осип Зінкевич (голов. ред.) та ін. - К. : Смолоскип, 2012. - С. 456-458.

Матеріали до біографії

- 250.Мирослав Маринович про епоху фейків : [зустріч з публіцистом на факультеті журналістики Запорізького національного університету] // Освіта України. – 2015. – 13 березня (№ 11-12). – С. 3.
- 251.Куронь Я. Лист до Мирослава Мариновича / Я. Куронь // "І". Незалежний культурологічний часопис. – 2003. – №28. – С.5-9.
- 252.Сухорукова І. Всесвіт за колючим дротом : (про нову книгу Мирослава Мариновича) / І. Сухорукова // Права людини. – 2016. – № 13. – С. 10-12.

Матусевич Микола Іванович

Микола Матусевич. Був виключений з істфаку Київського університету за неблагонадійність. Посправник Мирослава Мариновича. Заарештований за членство в УГГ – звинувачений у проведенні "антирадянської агітації і пропаганди" та... "хуліганстві". Учасні в судилищі не брав, але все одно отримав 7+5. Будучи "помилуним" у 1988-му, відмовився виїхати з місця заслання, домагаючись реабілітації. КГБ влаштував провокації, аж до замахів на життя Матусевича. Живе у м. Васильків Київської обл.

- 253.Матусевич Микола Іванович // Рух опору в Україні : 1960 - 1990 : енциклопедичний довідник / редкол.: Осип Зінкевич (голов. ред.) та ін. - К. : Смолоскип, 2012. - С. 473-474.

Мешко Оксана Яківна

Хімік Оксана Мешко. Донька розстріляного, мати двох синів – один із яких загинув в УПА, другий – дисидент Олесь Сергієнко. 1947 р. була звинувачена у приготуванні до замаху на Хрущова і отримала 10 років таборів. Після арештів членів-засновників УГГ Мешко стала фактичним її керівником, а згодом і заледве не єдиним її діяльним членом, бо інші сиділи якщо не під арештом, то під наглядом. Один кагебіст сказав: „Якби п'ять таких бабусь на Україну – все КГБ мало б інфаркт“. У 1980 Мешко 75 діб протримали в психлікарні ім. Павлова, але лікарі не взяли на себе гріха. Відтак КГБ заарештував майже 76-річну жінку. Київський міський суд з особливим цинізмом виніс вирок – 6 місяців ув'язнення і 5 років заслання. На місце заслання в пос. Аян Хабаровського краю (на березі Охотського моря) етапували через всю імперію 108 діб. Конвой відмовлявся приймати її: „Навіщо нам групи возити...“ У 1989-1990 рр. – у вирі громадського життя, навіть встигла підтримати студентське голодування на Майдані Незалежності. 2 січня 1991 р. померла в Києві, похована на Байковому цвинтарі під козацьким хрестом.

- 254.Геник С. Мешко Оксана / С.Геник // 150 видатних українок / С.Геник. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 136.
- 255.Мешко Оксана Яківна // Рух опору в Україні : 1960 - 1990 : енциклопедичний довідник / редкол.: Осип Зінкевич (голов. ред.) та ін. – К. : Смолоскип, 2012. – С. 485-487.
- 256.Не відступлюся! : до 100-річчя Оксани Яківни Мешко [Електронний ресурс] / Харківська правозахисна група ; упоряд. В. В. Овсієнко, О. Ф. Сергієнко ; худож.-оформлювач Б. Є. Захаров. – Харків : Права людини, 2005. – 344 с. : фотоіл. – Режим доступу: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi15/0011082.pdf>. – Назва з екрана.
- 257.Овсієнко В. Козацька Матір : [Оксана Яківна Мешко] / В. Овсієнко // Права людини. – 2015. – № 2. – С. 10-12.
- 258.Овсієнко В. Козацька Матір : [про Оксану Яківну Мешко] / В. Овсієнко // Слово Просвіти. – 2015. – 29 січ.-4 лютого (№ 4). – С. 7.
- 259.Овсієнко В. Оксана Мешко – козацька матір / В. Овсієнко // Українки в історії / за заг. ред. В. Борисенко. – К., 2004. – С. 148-157.
- 260.Реvegук В. Оксана Мешко, козацька матір / В. Реvegук // Рідний край. – 2007. – № 2 (17). – С. 184-193.
- 261.Сергієнко О. Оксана Мешко. Феномен Української Гельсінкської групи / О. Сергієнко // Слово Просвіти. – 2010. – 4-10 березня (№ 9). – С. 9.
- 262.Сергієнко О. Оксана Мешко. Феномен Української Гельсінкської групи / О. Сергієнко // Слово Просвіти. – 2010. – 11-17 березня (№ 10). – С. 6.
- 263.Чернов А. Козацька мати : [про О. Я. Мешко] / А. Чернов // Літературна Україна. – 2016. – 4 лютого (№ 4). – С. 14-15.

Строката (Караванська) Ніна Антонівна

Мікробіолог Ніна Строката. Дружина колишнього політв'язня (1944-1960, 1965-1978) Святослава Караванського. Тривалі утиски на роботі закінчилися звільненням Строкатої із медінституту в 1971. Оскільки влаштуватися на роботу в Одесі не могла, вона поїхала в м. Нальчик, де її прийняли викладачем медтехнікуму. Восени 1971 р. обміняла одеську квартиру на квартиру в Нальчику і оселилася в ній разом з сім'єю Юрія Шухевича. 6 грудня 1971 р. Строката була заарештована. Їй інкримінували розповсюдження "Українського вісника", самвидаву, написання листа на захист Юлія Даніеля та, що не зреклася чоловіка. У зв'язку з цим арештом Ірина Калинець та В'ячеслав Чорновіл створюють у Львові Громадський комітет захисту Строкатої. Це була перша відкрита правозахисна організація в Україні. На початку 1972 р. заарештована і згодом засуджена до 4 років ув'язнення.

Після звільнення жила в м. Тарусі Калузької обл., де була взята під нагляд. Разом із чоловіком виїхали в США у листопаді 1979 р. Член Зарубіжного представництва УГГ. Померла 2 серпня 1998 р. у м. Дентон, там і похована.

264. Строката (Караванська) Ніна Антонівна // Рух опору в Україні : 1960 - 1990 : енциклопедичний довідник / редкол.: Осип Зінкевич (голов. ред.) та ін. – К. : Смолоскип, 2012. – С. 709-711.

265. Генік С. Строката Ніна / С. Генік // 150 видатних українців / С. Генік. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 194-195.

266. Різників О. Промінь з Одеси : [уривки з поеми про Ніну Строкату-Караванську] / О. Різників // Кур'єр Кривбасу. – 2006. – № 10(203). – С. 121-134.

Тихий Олекса (Олексій) Іванович

Вчитель Олекса Тихий. Закінчив філософський факультет Московського держуніверситету, а до цього навчався в Запорізькому сільгоспінституті й у Дніпропетровському інституті інженерів транспорту. Вчителював у школах Приазовського р-ну Запорізької обл. і Константинівського р-ну Донецької (тоді Сталінської) обл., потім працював на будівництві, учителем (викладав фізику й математику, українську мову), пожежником та ін. Уперше був арештований 1948 р. за критику єдиного кандидата в депутати. Після „профілактики“ відпущений. Другий арешт – 1957 р. за лист до ЦК КПРС із протестом проти окупації Угорщини військами країн Варшавського договору, а також за "антирадянську агітацію" та "наклеп на КПРС і радянську дійсність". Був покараний 7 роками таборів суворого режиму і 5 роками поразки в правах. Не маючи можливості працювати за фахом уклав збірку висловлювань видатних людей "Мова народу. Народ", а також склав

словник неправильностей українських говорів Донбасу. Був зразковим носієм української літературної мови. 1977 р. був засуджений до 10 років таборів і 5 років заслання. Додому повернувся вже в труні. Помер 6 травня 1984 р. у тюремній лікарні в м. Перм. Перепохований на батьківщині разом із Василем Стусом і Юрієм Литвином 19 листопада 1989 р., спочиває на Байковому цвинтарі в Києві.

267. Авдеєнко С. І. Тихий Олексій / С. І. Авдеєнко // Тисяча й одна смерть : український рахунок / С. І. Авдеєнко. – Запоріжжя, 2006. – С. 218-221.
268. Бобир А. Донецький, за якого не соромно : з нагоди 85-річчя правозахисника та колишнього політв'язня Олекси Тихого СБУ оприлюднить копії документів із його кримінальної справи / А. Бобир // Україна молода. – 2012. – 27-28 січня (№ 14). – С. 6.
269. Бобир, А. Донецький, за якого не соромно : з нагоди 85-річчя правозахисника та колишнього політв'язня Олекси Тихого СБУ оприлюднить копії документів із його кримінальної справи / А. Бобир // Україна молода. – 2012. – 27-28 січня (№ 14). – С. 6.
270. Гребенюк Г. Олекса Тихий (спомини) / Г. Гребенюк // Пороги : Літературно-мистецький і громадсько-політичний самвидавний журнал, Дніпропетровськ 1988 - 1990 рр. / упоряд. : Р. Лиша, Ю. Вівташ, О. Сокульська. – К., 2009. – Числа 1 - 9. : Вибране. – С. 377-383.
271. Овсієнко, В. Повернення : 25 років тому українська земля прийняла Олексу Тихого, Юрія Литвина і Василя Стуса / В. Овсієнко // Україна молода. – 2014. – 21-22 листопада (№ 174). – С. 13-14.
272. Олекса Тихий : у спогадах, роздумах, літературі. Т. II / упоряд.: В. В. Овсієнко, М. В. Олійник, В. Ф. Півень, Є. Б. Фіалко. – Донецьк : Донеччина, 2012. – 368 с.
273. Олійник М. Олекса Тихий промовляє до нас / М. Олійник // Слово Просвіти. – 2012. – 1-7 березня (№ 9). – С. 6.
274. Рапп І. Дон Кіхот ХХ століття : [Олекса Тихий] / І. Рапп, В. Овсієнко // Пам'ять століть. Планета. – 2009. – № 3-4. – С. 156-157.
275. Тисячна Н. Дон Кіхоти ХХ століття:: до 20-ліття перепоховання в Україні праху Василя Стуса, Олекси Тихого, Юрія Литвина / Н. Тисячна // День. – 2009. – 20 листопада (№ 211). – С. 20.
276. Тихий Олекса (Олексій) Іванович // Рух опору в Україні : 1960 - 1990 : енциклопедичний довідник / редкол.: Осип Зінкевич (голов. ред.) та ін. – К. : Смолоскип, 2012. – С. 733-735.
277. Тихий О. Думки про рідний Донецький край : уривки зі статті Олекси Тихого, написаної наприкінці 1972 року / О. Тихий // Пам'ять століть. Планета. – 2009. – № 3-4. – С. 158.
278. Тихий О. І. Роздуми : збірник статей, документів, спогадів / Олексій І. Тихий ; упоряд. О. Зінкевич. – Балтимор ; Торонто : Смолоскип ім. В. Симоненка, 1982. – 79 с.
279. Шпак В. Донбасівські патріоти України: [25-річчя перепоховання Стуса, Тихого і Литвина] / В. Шпак // Урядовий кур'єр. – 2014. – 15 листопада (№ 213). – С. 18.
280. Яновська Л. Годинник Олекси Тихого : хіба не нарікаємо, що він «не той», забуваючи про свої циферблати? / Л. Яновська // Урядовий кур'єр. – 2012. – 9 листопада (№ 206). – С. 7.

Інтернет-ресурси

281. 09. 11. 1976 – створено Українську громадську групу сприяння виконанню Гельсінських угод [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://territoryterror.org.ua/uk/resources/calendar/details/?newsid=434>. – Назва з екрана.
282. 9 листопада відзначається 40-річчя заснування Української Гельсінської Групи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.memory.gov.ua/news/9-listopada-vidznachaetsya-40-richchya-zasnuvannya-ukrainskoi-gelsinskoi-grupi>. – Назва з екрана.
283. Віртуальний музей "Дисидентський рух в Україні" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.khpg.org/>. – Назва з екрана.
284. Гавел В. Сила безсилих (витяги з есею) [Електронний ресурс] / Вацлав Гавел. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/a/24428097.html>. – Назва з екрана.
285. Десятеро сміливих : Всі члени-засновники Української Гельсінської групи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/artefacts/2010/11/9/3646/>. – Назва з екрана.
286. Кіпіані В. Українська Гельсінська Спілка: політичні дискусії та долі лідерів [Електронний ресурс] / Вахтанг Кіпіані. – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2011/04/25/36951/>. – Назва з екрана.
287. Набока І. Українська Гельсінська Спілка. 20 років по тому [Електронний ресурс] / Інна Набока. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/a/1182670.html>. – Назва з екрана.
288. Не задушить святого полум'я свободи [Електронний ресурс] : [історія Української Гельсінської Групи]. – Режим доступу: <http://www.sed-rada.gov.ua/news/archive/2016/May/04/nezadushit-svyatogo-polumu-a-svobodi/>. – Назва з екрана.
289. Овсієнко В. День народження Української Гельсінської групи : КГБ салютує уламками цегли [Електронний ресурс] / Василь Овсієнко. – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/research/2010/11/9/3656/>. – Назва з екрана.
290. Українська Громадська Група сприяння виконанню Гельсінських угод [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://helsinki.org.ua/articles/ukrajinska-hromadska-hrupa-spruyannya-vukonannyyu-helsinskyh-uhod/>. – Назва з екрана.
291. Фонд пам'яті Олекси Тихого : Історія українського правозахисного руху. Українська Гельсінська група : персоналії, документи, хронологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://olexa.org.ua/index.htm>. – Назва з екрана.

Зміст

Історія Української Гельсінської групи.....	2
Десятеро сміливих. Всі члени-засновники Української Гельсінської групи:	
Руденко Микола Данилович.....	4
Бердник Олесь Павлович.....	8
Григоренко Петро Григорович.....	12
Кандиба Іван Олексійович.....	14
Лук'яненко Левко Григорович.....	15
Маринович Мирослав Франкович.....	17
Матусевич Микола Іванович.....	18
Мешко Оксана Яківна.....	19
Строката (Караванська) Ніна Антонівна.....	20
Тихий Олекса (Олексій) Іванович.....	20
Інтернет-ресурси.....	22